

Mnenjska raziskava o zadovoljstvu občanov z delom policije, njeni uspešnosti, o zaupanju vanjo ter občutku varnosti na območju Policijske uprave Murska Sobota

Matevž Bren, Dejan Bagari

Namen prispevka:

Predstaviti rezultate raziskave o zaupanju in zadovoljstvu prebivalcev Pomurja z delom policije, podati mnenje prebivalcev o uspešnosti na posameznih področjih policijskega dela ter stopnjo občutka ogroženosti prebivalcev in ali se prebivalci podeželskega okolja počutijo bolj varne kot tisti, ki živijo v mestih.

Metode:

Anketa je bila izvedena jeseni 2010 za potrebe Policijske uprave Murska Sobota. Uporabljen je bil vprašalnik Ministrstva za notranje zadeve. Za anketiranje je bil izbran slučajni vzorec, stratificiran glede na število prebivalcev območja posamezne policijske postaje. Anketo so financirali iz sredstev državnega proračuna.

Izbor 500 anketiranih je bil naključen, anketiranje je bilo večinoma telefonsko (300) oz. z vprašalniki, razdeljenimi od vrat do vrat (122 izpolnjenih).

Za analizo je bilo izbranih sedem vprašanj: zaupanje v policijo, osebno zadovoljstvo z njenim delom, uspešnost policije na posameznih področjih dela in občutek varnosti. Izbrana vprašanja so visoko zanesljiva (Cronbachov alfa = 0,930).

Ugotovitve:

Rezultati kažejo, da prebivalci zaupajo pomurski policiji (med 60 in 69 odstotki), da so zadovoljni z njenim delom (med 56 in 66 odstotki) in da je policija manj uspešna na področju preiskovanja kriminalitete kot na področju opravljanja splošnih policijskih nalog. Izkazan je visok občutek varnosti. Ni ugotovljene razlike med občutkom varnosti prebivalcev, ki živijo v podeželskem oz. mestnem okolju in tudi ne razlike v zadovoljstvu z delom policije glede na spol.

Omejitve/uporabnost raziskave:

Raziskava je bila izvedena v Pomurju, zato je veljavnost rezultatov omejena na Pomurje. Izbran vzorec se po spolu dobro, po izobrazbi, kraju bivanja in starosti pa slabše prilega populaciji.

Praktična uporabnost:

Pri interpretaciji in ugotavljanju zadovoljstva lokalnih prebivalcev z delom policije in kot pripomoček pri usmerjanju dela policije, iskanje načinov delovanja in napotkov, ki naj pripomorejo k še uspešnejšemu in učinkovitejšemu sodelovanju policije in lokalnega okolja.

Izvirnost/pomembnost prispevka:

Izpostavljen je pomen izvajanja kakovostnih javnomnenjskih raziskav, za preverjanje postavljenih domnev pa so uporabljeni ustrezni statistični testi.

UDK: 351.74:316.653

Ključne besede: policija, policijsko delo, lokalna skupnost, varnost, partnersko sodelovanje, javnomnenjska raziskava

A Public Survey Poll on Residents' Satisfaction with and Opinion of Policing and Police Performance and the Feeling of Safety in the Region of Murska Sobota Police Directorate

Purpose:

The paper presents the results of the Pomurje region public opinion poll on the residents' satisfaction with the regional police, policing, execution and performance rates related to particular police tasks, and their fear of crime. Further aims of this research were to determine whether or not the residents perceive the rural settings as safer living space than the urban ones.

Design/Methods/Approach:

The survey was conducted in autumn 2010 to meet the needs of Murska Sobota police directorate. A questionnaire of the Ministry for internal affairs was used on a random sample stratified for the number of residents under a particular police station jurisdiction within said directorate. The survey was financed by the state.

The sample of 500 respondents was chosen randomly. The research was mostly made by phone (300) or by way of door-to-door questionnaire delivery (122 of which were returned).

This analysis is based on seven (7) questions: residents' trust in and satisfaction with the regional police and policing, to the performance rates regarding particular police tasks, as well as to the fear of crime. The questions selected were highly reliable (Cronbach alfa = 0,930).

Findings:

According to the results, the residents of Pomurje trust their police (between 60 and 69 percent) and are satisfied with police work (between 56 and 66 percent). Further, they agree the police is less efficient in investigating crime than in carrying out other police tasks, and they testify to a strong feeling of safety. There is no statistically significant difference in the perception of safety between rural and urban residents, and there is no gender difference in their satisfaction with police work.

Research Limitations/Implications:

The survey having been conducted among residents of Pomurje, the results validity is also restricted to this region. The pooled sample coincides well with the population in terms of gender structure, but not in terms of education level, age, and place of residence.

Practical Implications:

These findings may be directly applied in managing police work, developing ways and selecting the tasks aimed at providing even more successful and efficient collaboration between the police and the local community, as well as in measuring the residents' satisfaction with the regional police.

Originality/Value:

Hypothesis testing is done by way of relevant statistical tests, and the importance of conducting quality public opinion surveys is emphasized.

UDC: 351.74:316.653

Keywords: police, policing, local community, safety, partnerships, public opinion survey

1 UVOD

Ugotovitve o zadovoljstvu občanov z delom policije in o občutku varnosti zanimajo tako vodstvo policije kot tudi širšo javnost. V zadnjih letih po naročilu Ministrstva za notranje zadeve opravljene raziskave s tega področja so Javnomnenjska raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev Republike Slovenije o delu policije – 2009 (Fakulteta za uporabne družbene študije [FUDŠ], 2010), Raziskava o zaupanju slovenski policiji (Toš et al., 2007), Javnomnenjska raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev Republike Slovenije o delu policije za leto 2007 (FUDŠ, 2008), Javnomnenjska raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev Republike Slovenije o delu policije za leto 2008 (FUDŠ, 2009) itd. Javnost na ta način spremlja delo policije in sodeluje pri reševanju problemov v skupnosti, vodstvo policije pa usklajuje in načrtuje samo delo policije in policistov (Policija, 2007). Npr. v prej omenjeni javnomnenjski raziskavi (FUDŠ, 2010) so izpraševanci na območju celotne države svoj občutek varnosti ocenili s povprečno oceno 4,2 pri standardnem odklonu 0,87 ($n = 2002$), merjeno na lestvici od 1 – nevarno do 5 – popolnoma varno. V raziskavi Slovensko javno mnenje 2010: Evropska družboslovna raziskava (Kurdija, Malnar, Uhan, Hafner Fink in Štebe, 2012) pa izpraševanci na vprašanje »Če upoštevate vse, s čimer se ukvarja policija, ali bi rekli, da svoje delo opravlja dobro ali slabo?« odgovarjajo s povprečno oceno 2,5 pri standardnem odklonu 0,75 ($n = 1374$), merjeno na lestvici od 1 – zelo dobro do 5 – zelo slabo. Seveda pa so pri načrtovanju dela policije poleg teh ugotovitev pomembne tudi spremembe same kriminalitete, pogosti prekrški in kršitve javnega reda in miru, število prometnih nesreč in prometnih prekrškov, ilegalne migracije ipd. (Polijska uprava Murska Sobota, [PU MS], 2010). Potrebno je poudariti, da se je slovenska policija kot organizacija v sodobni družbi skozi zgodovino neprestano spreminjala ter prilagajala različnim

dejavnikom in s tem dosegla današnje raven zagotavljanja varnosti in premoženja prebivalcev Republike Slovenije (Policija, 2011).

Preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kriminalitete ter drugih odklonskih pojavov v lokalni skupnosti ne sme in ne more biti prepuščeno samo policiji. Zato morajo državljani podpirati delo policije, obstajati pa morajo tudi organizacijske oblike, ki združujejo interese na področju varnosti. Mikulanova (2010) pojasnjuje, da je policijsko delo v skupnosti zagotovo nov pristop v razmišljanju, kaj sploh policijsko delo je. Novost temelji na dejstvu, da državljani in policija s skupnimi močmi delujejo proti različnim oblikam kaznivih dejanj s skupnim ciljem izboljšati kakovost življenja. Nujno je namreč izvajanje preventivnih aktivnosti, ki bodo probleme razreševali, še preden izbruhnejo, kakor tudi takojšnje in učinkovito odzivanje policije na posamezne deviantne dogodke. Zato policijske uprave in policijske postaje v okviru svojih pristojnosti sodelujejo z organi lokalnih skupnosti za izboljšanje varnosti v lokalni skupnosti. Možnost samoorganiziranja imajo tudi drugi organi, organizacije in institucije, katerih dejavnost je usmerjena k zagotavljanju večje varnosti. V ta namen se lahko sporazumno ustanovijo sveti, sosveti, komisije ali druge dogovorjene oblike partnerskega sodelovanja. Da bi občani zaupali policiji, je potrebno delo policije usmerjati v skladu z interesi in potrebami javnosti. Oblike partnerskega sodelovanja in metode dela v skupnosti tako rešujejo večino potencialnih konfliktov in nesoglasij med policijo in občani. Policijsko delo v skupnosti poudarja sodelovanje, doseganje soglasja in skupno reševanje varnostnih problemov v skupnosti (Meško in Lobnikar, 2005: 89). Kot nadalje ugotavljata avtorja, je nepoznavanje policijskega dela in policijskih pooblastil ena izmed ovir sodelovanja med občani in policisti, saj policisti pogosto menijo, da občani poznajo zakone, pristojnosti in področja dela policije. Zato je eden izmed namenov partnerskega sodelovanja v obliki sosvetov in posvetovalnih skupin tudi seznanjanje javnosti z delom policije ter posredovanje in izmenjava nasvetov za samozaščitno ravnanje.

Za sodelovanje pa je potrebno zaupanje. Zaupanje je v strokovni literaturi mnogokrat omenjan termin, zato je tudi opredelitev tega pojma veliko. Študije o zaupanju posegajo na različna področja, npr. psihologijo, sociologijo, ekonomijo. V nadaljevanju sta povzeti dve definiciji:

- Zaupanje je pripravljenost biti izpostavljen/ranljiv dejavnostim poslovnega partnerja (Mayer, Davis in Schoorman, 1995).
- Zaupanje je prepričanje, da bo partner deloval v skladu z našimi pričakovanji (Luhmann, 1982).

Zaradi navedenih dejstev je prav policija tista, ki mora v večini primerov dati pobude za organiziranje različnih oblik partnerskega sodelovanja. Namen sodelovanja je (1) spodbujanje državljanov k samozaščitnemu ravnanju in varnostnemu samoorganiziranju ter pomoči, preventivnemu delu in skupnemu identificiranju varnostne problematike, (2) odkrivanju in odstranjevanju vzrokov ter pogojev za nastanek kaznivih dejanj, prekrškov in drugih negativnih pojavov, (3) obveščanju državljanov o varnostni problematiki v lokalni skupnosti, o delu policije ter vplivanju na varnostno ravnanje državljanov (Policija, 2000). Nasploh pa so občani prepričani, da je naloga policije zatiranje kriminalitete in boj proti kriminaliteti, pri čemer pa se pri odgovoru na vprašanje, kaj pričakujejo od policije

v svoji soseski, ta naloga izkaže kot dokaj nepomembna (Meško, Fallshore in Jevšek, 2007). Institucionalizacija partnerskega sodelovanja mora biti razvita tako, da sega v vse pore družbenega življenja, pri tem pa je potrebno upoštevati specifično naselja in strukturo prebivalcev. Brez zaupanja javnosti v policijo, »t. i. policijsko delo s soglasjem«, je težko ali skoraj nemogoče zagotavljati javno varnost (Goldsmith, 2005).

Varnost je dobrina, ki jo je potrebno negovati in vedno znova obnavljati. Le življenje v varnem okolju pogojuje tudi občutek osebne varnosti. Iz spiska definicij Združenih narodov (Definitions of human security, n. d.) povzetih iz znanstvenih člankov sta v nadaljevanju podani dve:

- Človekova varnost zaobjema način bivanja, v katerem so temeljne materialne potrebe zadovoljene, hkrati pa se lahko realizira človekovo dostojanstvo vključno z za človeka pomembnim sodelovanjem v življenju skupnosti. Za človekovo varnost je značilna nedeljivost; neka skupina je ne more posedovati na račun druge skupine (Thomas v Definitions of human security, n. d.).
- Človekova varnost zajema osebno varnost in zaščito osebne svobode pred neposrednim ali posrednim nasiljem. Pospešen človeški napredek, dobro vladanje ter, če je potrebno, tudi kolektivna uporaba sankcij ali sile so sredstva za zaščito človekove varnosti. Za njeno zagotavljanje pa je potrebno (so)delovanje držav, mednarodnih in nevladnih organizacij in drugih skupin civilne družbe (Bajpai v Definitions of human security, n. d.).

K neposrednim grožnjam človekove varnosti šteje nasilje, suženjstvo, trgovina z ljudmi, droge, diskriminacija, mednarodni spori, trgovina z orožjem idr. Posredne grožnje pa so npr. pomanjkanje, nerazvitost, bolezni, degradacija okolja in migracije. Za zagotavljanje človekove varnosti pa morajo biti ustanove izvršne veje oblasti demokratične in predstavniške.

V članku je predstavljena raziskava o zadovoljstvu in stališčih občanov do dela in uspešnosti policije, zaupanju vanjo ter občutku varnosti na območju Policijske uprave Murska Sobota. Za analizo so bili uporabljeni podatki zbrani v javnomnenjski raziskavi, ki je bila za potrebe Policijske uprave Murska Sobota opravljena v mesecu oktobru in novembru 2010 (PU MS, 2011b). Predstavljena je populacija in vzorec, izvedba ankete ter anketni vprašalnik, raziskovalna vprašanja ter hipoteze, uporabljene metode, analize podatkov ter razprava.

Namen raziskave je (1) proučevanje ocen in stališč prebivalcev do policije in policijskega dela na področju:

- zadovoljstva z delom pomurske policije,
- uspešnosti dela na posameznih področjih policijskega dela in sodelovanja z lokalnim okoljem,
- ogroženosti pomurskih prebivalcev,
- razlik v dojemanju ogroženosti prebivalcev, ki živijo v podeželskih ali mestnih krajih tj. ali kraj bivanja vpliva na občutek ogroženosti in
- ali spol vpliva na občutek zadovoljstva.

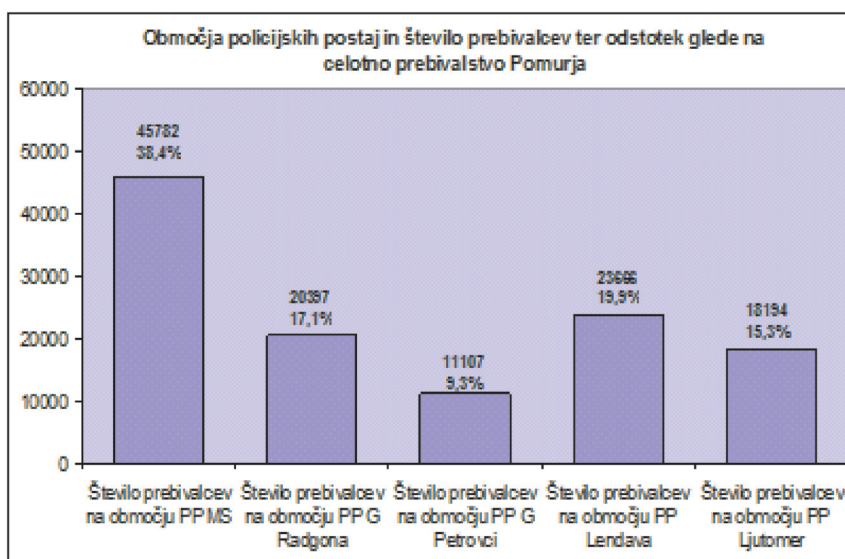
Na podlagi teh ocen (2) vodstvu policije predlagati ukrepe, ki naj bi izboljšala podobo policije, sodelovanje in zaupanje lokalne skupnosti, in (3) poudariti pomen izvajanja kakovostnih, neodvisnih javnomnenjskih raziskav.

V raziskavi so preverjane hipoteze o deležu prebivalcev Pomurja, ki zaupajo policiji, ki so osebno zadovoljni z delom pomurske policije; ali je pomurska policija bolj uspešna na področju opravljanja splošnih policijskih nalog kot pa na področju odkrivanja in preprečevanja kriminalitete; o pripravljenosti prisluhnuti predlogom ljudi, reševati težave v vašem kraju in zadostni prisotnosti policije; ali se prebivalci Pomurja počutijo povsem varne ter kako izraziti so posamezni dejavniki ogrožanja (prometne nesreče; da bodo okradeni; da jim bodo vlomili v stanovanje, hišo oz. vozilo; da bodo deležni fizičnega nasilja in vandalizma); kakšen je občutek varnosti prebivalcev v večjih krajih oz. mestih v primerjavi s prebivalci, ki živijo v podeželskih območjih; ali glede zaupanja v policijo in zadovoljstva z njenim delom prihaja do statistično pomembnih razlik med ženskami in moškimi.

2 METODE

2.1 Populacija in vzorec, izvedba ankete

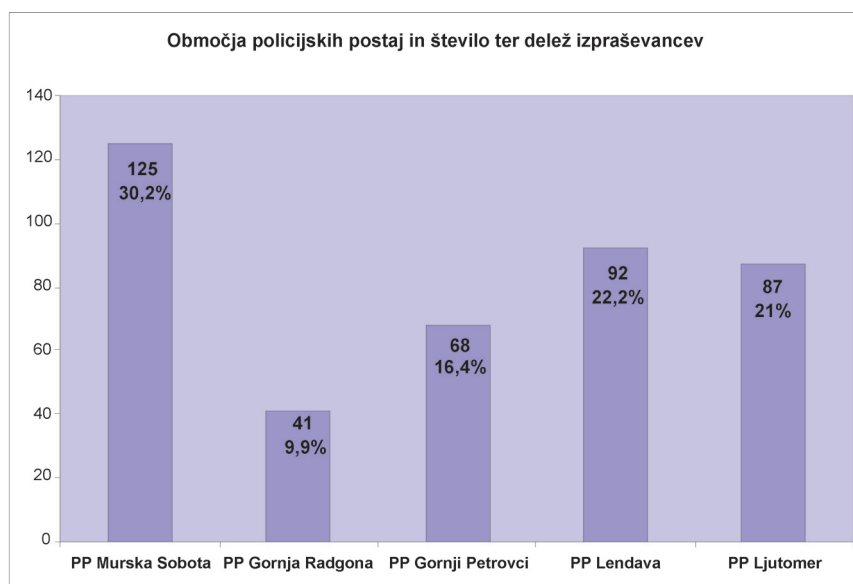
V raziskavi so populacijo sestavljale polnoletne osebe s stalnim prebivališčem na območju Policijske uprave Murska Sobota. Za izvedbo ankete, ki je bila opravljena v mesecu oktobru in novembru 2010, je bil izbran slučajni vzorec, stratificiran glede na število prebivalcev območja posamezne policijske postaje Policijske uprave Murska Sobota. Upoštevano je bilo število prebivalcev iz popisa prebivalcev, ki živijo na območju policijskih postaj Murska Sobota, Gornja Radgona, Ljutomer, Lendava in Gornji Petrovci (slika 1). V Pomurju živi 122.068 prebivalcev (Dobro je vedeti o Pomurju, n. d.).

Slika 1:
Območja policijskih postaj in število prebivalcev ter odstotek glede na celotno prebivalstvo Pomurja (Statistični urad Republike Slovenije [SURS], 2011b)

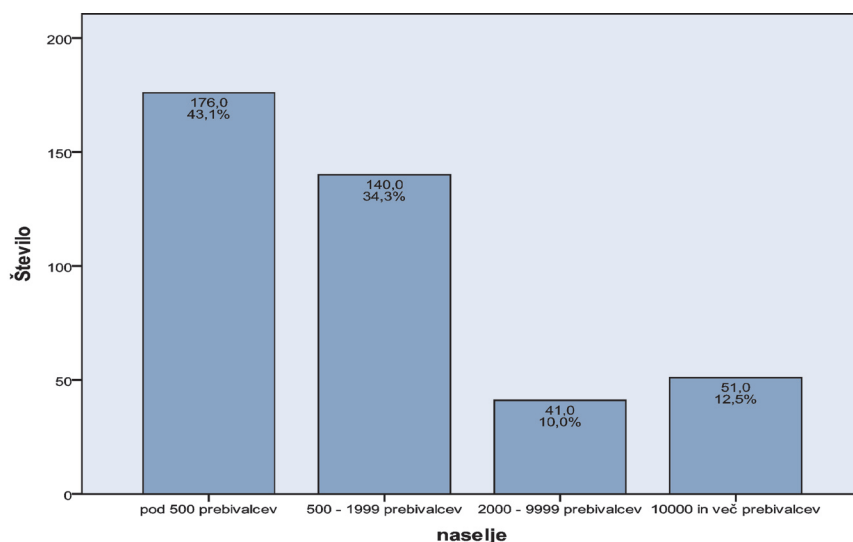
Na vprašanje o kraju bivanja je odgovorilo 413 izpraševancev. Največ jih prebiva na območju Policijske postaje Murska Sobota (125 oz. 30,3 %), ki zajema tudi največje območje z največ prebivalci (slika 2). Podatki o kraju prebivanja izpraševancev kažejo, da bi morali razdeliti več vprašalnikov oz. opraviti več anket na območju Policijske postaje Gornja Radgona in manj na območju Policijske postaje Gornji Petrovci.

Slika 2:
Območja policijskih postaj in število ter delež izpraševancev

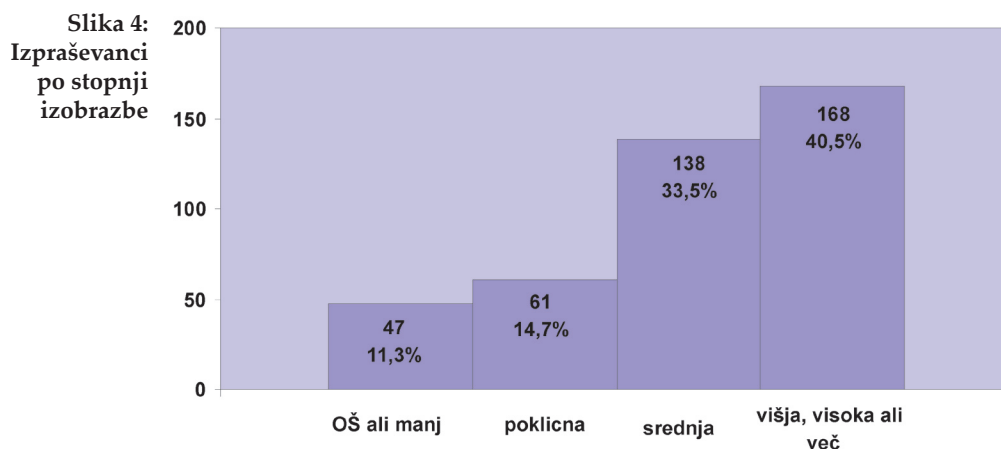
Povprečna starost prebivalcev Pomurja, ki so bili v letu 2011 stari med 18 in 92 let, je 55,7 let. Največ prebivalcev v Pomurju ima osnovnošolsko izobrazbo 35.418 (29,7 %); sledijo tisti, ki imajo srednjo stopnjo izobrazbe 27.240 (22,8 %).

V Pomurju je le Murska Sobota z 11.614 prebivalci mesto z več kot 10.000 prebivalci (SURŠ, 2011a), najbolj gosto naseljena je občina Murska Sobota, najmanj pa občina Hodoš. V izbranem vzorcu le 51 oz. 12,5 % izpraševancev živi v naselju z več kot 10.000 prebivalci, največ izpraševancev pa živi v krajih z manj kot 500 prebivalci – slika 3.

Slika 3:
Velikost
kraja bivanja
in število
izpraševancev

Vzorec se pri spremenljivki spol (51,3 % žensk in 48,7 % moških) še najbolj ujema s populacijo (57,2 % žensk in 42,8 % moških). Pri spremenljivki starost, kjer je povprečna starost izpraševancev 44,5 let, povprečna starost populacije Pomurja, ki so bili v letu 2011 stari med 18 in 92 let, pa je 55,7 let, je ujemanje slabše. Tudi pri spremenljivki stopnja izobrazbe, kjer ima kar 40,5 % izpraševancev višjo oz. visoko izobrazbo ali več (slika 4), se vzorec ne ujema s populacijo Pomurja, kjer ima po podatkih statističnega urada visoko izobrazbo ali več le 10,6 % populacije. Glede na območja policijskih postaj v Pomurju bi morali več vprašalnikov razdeliti na območju Policijske postaje Gornja Radgona in manj na območju Policijske postaje Gornji Petrovci. Te primerjave kažejo, da je reprezentativnost vzorca precej vprašljiva.

Anketiranje sta izvedli socialna delavka Policijske uprave Murska Sobota in študentka Fakultete za družbene vede (FDV), ki je bila takrat na praksi na Policijski upravi. Izbor 500 anketiranih je bil naključen, in sicer vsak deseti iz telefonskega imenika, upoštevajoč območje določene policijske postaje. Anketiranje je bilo večinoma telefonsko (300 anketiranih ob večkratnih klicih na 350 izbranih številkih), ostalo z razdeljevanjem vprašalnikov od vrat do vrat (122 vrnjenih vprašalnikov od 150 razdeljenih). Izvedba ankete se je financirala iz državnega proračuna.

2.2 O vprašalniku

Uporabljen je bil že uveljavljen vprašalnik, ki so ga na nivoju države pripravili na Generalni policijski upravi za potrebe Ministrstva za notranje zadeve, ki za izvedbo raziskav najema zunanje institucije. Vprašalnik je bil usklajen in dogovorjen z Generalno policijsko upravo, Službo generalnega direktorja Policije in je bil delno prirejen za lokalni nivo. Vprašalnik obsega skupno 29 vprašanj, od tega je sedem vprašanj demografskega značaja. Vsa vprašanja so zaprtega tipa. Za potrebe Policijske uprave Murska Sobota je bila opravljena analiza, v kateri so bila upoštevana in uporabljena vsa vprašanja iz vprašalnika. Za našo raziskavo pa je bilo uporabljenih sedem vprašanj iz vprašalnika, ki se nanašajo na osebno zaupanje policiji, zadovoljstvu z delom policije, vprašanje glede uspešnosti pomurske policije po posameznih področjih dela policije, občutku varnosti v kraju bivanja, stopnjo ogroženosti po posameznih nevarnostih (prometna nesreča, vlom itd.) in vprašanje glede sodelovanja pomurske policije z lokalnim okoljem. Izpraševanci so na večino vprašanj odgovarjali na petstopenjski lestvici od 1 – ne zaupam oziroma sploh nisem zadovoljen, ta nevarnost me sploh ne ogroža do 5 – zelo zaupam oz. sem zelo zadovoljen, ta nevarnost me močno ogroža.

V javnomnenjskih raziskavah je pomembno uporabljati zanesljive, razumljive, kratke in nezahtevne vprašalnike. Cronbachov alfa (α) meri zanesljivost vprašalnika

na osnovi korelacij med spremenljivkami¹ (Šifrer in Bren, 2011). Glede na izračun je celoten vprašalnik (29 vprašanj, s podvprašanji skupno 65 spremenljivk), ki je bil uporabljen za potrebe Policijske uprave Murska Sobota, srednje zanesljiv; Cronbachov alfa je 0,706 (tabela 1). Manjše število spremenljivk (sedem vprašanj in skupno 29 spremenljivk) vključenih v našo analizo pa je visoko zanesljivih, saj je vrednost Cronbachovega alfa 0,930 (tabela 2). V analizi so bila upoštevana vsa vprašanja s tem, da je npr. pri vprašanju »Kako je policija na vašem območju po vašem mnenju uspešna po posameznih področjih svojega dela?« po alinejah naštetih deset področij dela: odkrivanje in prijemanje storilcev kaznivih dejanj, izvajanje kontrole na mejnih prehodih, zagotavljanje in vzdrževanje javnega reda in miru, odkrivanje korupcije v državi, preiskovanje organizirane kriminalitete itd.

Cronbachov alfa	Cronbachov alfa – standardizirani	N – število spremenljivk
,706	,706	65

Tabela 1:
Cronbachov koeficient zanesljivosti celotnega vprašalnika

Cronbachov alfa	Cronbachov alfa – standardizirani	N – število spremenljivk
,930	,932	28

Tabela 2:
Cronbachov koeficient zanesljivosti izbranih spremenljivk

3 REZULTATI RAZISKAVE

Na podlagi zbranih podatkov je bil ob tveganju 0,05 ocenjen delež prebivalcev Pomurja, ki zaupajo (ocena 4 ali 5 na petstopenjski lestvici zaupanja) policiji na 60 do 69 odstotkov in delež prebivalcev, ki so osebno zadovoljni z delom pomurske policije, pa med 56,6 in 66 odstotki. Točkovni oceni deležev sta podani v tabeli 3 in 4.

Binomski test						
		Kategorija	<i>n</i>	Opazovani delež	Test deleža	<i>p</i> -vrednost (2-stransko)
Zaupanje policiji v Pomurju	Skupina 1	≤ 3	147	,35	,5	,000
	Skupina 2	> 3	269	,65		
	Skupaj		416	1,00		

Tabela 3:
Test deleža zaupanja in zadovoljstva z delom Pomurske policije

¹ Vrednost, ki jih Cronbachov alfa lahko zavzame, so med 0 in 1 ($\alpha > 0,8$ = visoka zanesljivost, $0,6 < \alpha < 0,8$ = srednja zanesljivost).

Tabela 4:
Test deleža
osebnega
zadovoljstva
z delom
pomurske
policije

		Binomski test				
		Kategorija	<i>n</i>	Opazovani delež	Test deleža	<i>p</i> -vrednost (2-stransko)
Osebno zadovoljstvo z delom Policije	Skupina 1	≤ 3	159	,39	,5	,000
	Skupina 2	> 3	252	,61		
	Skupaj		411	1,00		

S *t*-testom enakosti povprečij (Brvar, 2007) smo preverili hipotezo, da je pomurska policija bolj uspešna na področju opravljanja splošnih policijskih nalog (povprečna ocena v vzorcu 3,7, uspešnost je merjena na lestvici od 1 do 5) kot pa na področju odkrivanja in preprečevanja kriminalitete (povprečna ocena v vzorcu je 3,2). Ob tveganju 0,05 hipoteze ne zavrnemo – tabela 5.

Tabela 5:
t-test enakosti
povprečij
ocen pri
spremenljivkah
»opravljanje
splošnih nalog
policije« in
»preprečevanje
in odkrivanje
kriminalitete«

		<i>t</i> -test enakosti povprečij			
		Povprečje	<i>n</i>	Standardni odklon	Standardna napaka povprečja
Par 1	Splošne naloge policije	3,7	421	,79	,04
	Preprečevanje in odkrivanje kriminalitete	3,2	421	,90	,04

Glede sodelovanja pomurske policije z lokalnim okoljem so izpraševanci (na lestvici od 1 – s trditvijo se sploh ne strinjam do 5 – s trditvijo se povsem strinjam) odgovarjali na vprašanja »Policisti se trudijo reševati težave v vašem kraju«, »Policisti so pripravljene prisluhniti predlogom ljudi za izboljšanje varnosti«, »Policisti so povsem dovolj prisotni« in »Z vodjem policijskega okoliša ljudje dobro sodelujejo«. Za vsa štiri vprašanja je bila postavljena hipoteza, da je povprečje odgovorov statistično značilno večje od izbrane mejne vrednosti 3,5, kar naj bi pomenilo, da se prebivalci Pomurja s trditvijo strinjajo. Za vse štiri spremenljivke je bil izveden *t*-test razlike povprečij ob privzeti stopnji tveganja 0,05. Rezultati kažejo, da je povprečna ocena pri spremenljivki »Policisti se trudijo reševati težave v vašem kraju« 3,7, pri standardnem odklonu 0,95, *p*-vrednost/2 je 0,00, kar pomeni, da so prebivalci mnenja, da se policisti v Pomurju trudijo reševati težave. Pri preostalih treh vprašanjih »Policisti so pripravljene prisluhniti predlogom ljudi za izboljšanje varnosti« (povprečna ocena 3,4 pri standardnem odklonu 1,05), »Policisti so povsem dovolj prisotni na terenu v vašem kraju« (povprečna ocena 3,6 pri standardnem odklonu 1,06) in »Z vodjo policijskega okoliša ljudje dobro sodelujejo« (povprečna ocena 3,4 pri standardnem odklonu 1,23) pa, da povprečja niso statistično značilno večja od 3,5. Ti rezultati kažejo, da se prebivalci Pomurja s preostalimi tremi trditvami ne strinjajo – tabeli 6 in 7.

<i>t</i> -test povprečne vrednosti				
	<i>n</i>	Povprečje	Standardni odklon	Std. napaka povprečja
Policisti se trudijo reševati težave	405	3,7	,95	,05
Policisti so pripravljene prisluhniti predlogom ljudi za izboljšanje varnosti	382	3,4	1,05	,05
Policisti so povsem dovolj prisotni	408	3,6	1,06	,05
Z VPO ljudje dobro sodelujejo	343	3,4	1,23	,07

Tabela 6:
Testiranje trditve glede sodelovanja policije z lokalnim okoljem – povprečna vrednost

<i>t</i> -test – sodelovanje policije z lokalnim okolje, <i>p</i> -vrednost						
	Vrednost = 3,5					
	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i> -vrednost (2-stransko)	Povprečje razlik	95 % interval zaupanja	
					Spodnja	Zgornja
Policisti se trudijo reševati težave	4,195	404	,000	,199	,11	,29
Policisti so pripravljene prisluhniti predlogom ljudi za izboljšanje varnosti	- 2,247	381	,025	- ,120	- ,23	- ,02
Policisti so povsem dovolj prisotni	1,119	407	,264	,059	- ,04	,16
Z VPO ljudje dobro sodelujejo	- 2,219	342	,027	- ,147	- ,28	- ,02

Tabela 7:
Sodelovanje policije z lokalnim okoljem, *p*-vrednosti

Občutek varnosti so izpraševanci na območju Pomurja v raziskavi ocenili zelo visoko, (povprečje 4,4; občutek varnosti je merjen na lestvici od 1 – sploh se ne počutim varno do 5 – počutim se povsem varno), kar pomeni, da se počutijo zelo varne v kraju, kjer živijo (tabela 8). Kar 76,7 % izpraševancev se počuti povsem varne v krajih, kjer živijo, le 5,9 % pa se sploh ne počuti varne.

<i>t</i> -test				
	<i>n</i>	Povprečje	Standardni odklon	Std. napaka povprečja
Občutek varnosti v kraju, kjer živite	420	4,4	1,14	,056

Tabela 8:
Povprečna vrednost

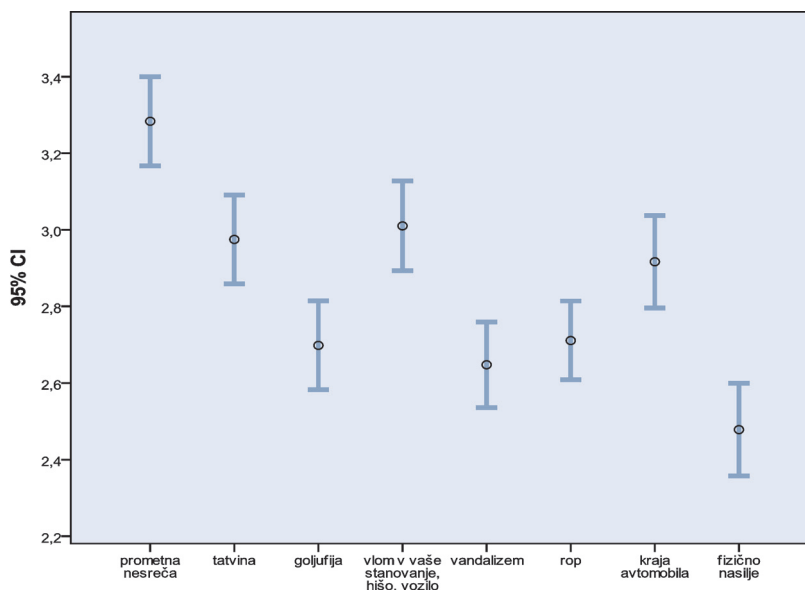
Hipotezo, da se prebivalci Pomurja počutijo povsem varne, je bila preverjena s *t*-testom in izbranim pogojem, da je povprečje občutka varnosti v populaciji večje od 4. Povprečje v vzorcu 4,4, *p*-vrednost 0,000 kaže, da se prebivalci Pomurja počutijo povsem varne v krajih, kjer živijo – tabela 9.

Tabela 9:
p-vrednost
t-testa razlike
povprečij

	t-test					
	Vrednost = 4					
	t	df	p-vrednost (2-stransko)	Povprečje razlik	95 % Interval zaupanja	
				Spodnji	Zgornji	
Občutek varnosti v kraju, kjer živite	7,425	419	,000	,414	,30	,52

Glede posameznih dejavnikov ogrožanja je bilo ugotovljeno, da izpraševance v Pomurju najbolj ogroža verjetnost prometne nesreče (povprečje v vzorcu 3,3), verjetnost, da bodo okradeni ter da jim bodo vlomili v stanovanje, hišo oz. vozilo (3,0); najmanj pa, da bodo deležni fizičnega nasilja (2,5) in vandalizma (2,6). Vse ocene so na lestvici od 1 – ne ogroža do 5 – zelo ogroža. Na sliki 5 so podani intervali zaupanja za povprečje ocene posameznega dejavnika ogrožanja ob tveganju 0,05.

Slika 5:
Intervali
zaupanja
povprečja ocene
posameznega
dejavnika
ogrožanja (z
gotovostjo 0,95)

Ocenjen je bil tudi delež ljudi v Pomurju, ki se počutijo ogrožene v morebitni udeležbi v prometni nesreči; ob tveganju 0,05 je delež ogroženih med 39,6 in 49 odstotki.

V raziskavi je bil preverjen tudi občutek varnosti prebivalcev v večjih krajih oz. mestih v primerjavi s prebivalci, ki živijo v podeželskih okoljih. Za primerjavo povprečnih vrednosti med skupinama je bila izvedena analiza variance. Iz tabele 10 razberemo, da ima skupina izpraševancev, ki živijo na podeželskem območju, višjo

povprečno vrednost (4,03) kot tisti, ki živijo v mestnih območjih (3,85), pri čemer pomeni 1 – s trditvijo se sploh ne strinjam, 5 – s trditvijo se povsem strinjam.

Opisna statistika								
Občutek varnosti v kraju, kjer živite								
	<i>n</i>	Povprečje	Standardni odklon	Std. napaka	95 % Interval zaupanja srednje vrednosti		Minimum	Maximum
					Spodnja meja	Zgornja meja		
Ruralno	316	4,03	,831	,047	3,94	4,12	1	5
Mestno	91	3,85	,842	,088	3,67	4,02	2	5
Skupaj	407	3,99	,836	,041	3,91	4,07	1	5

Tabela 10:
Opisna statistika

Rezultat Levenovega testa homogenosti varianc ni statistično značilen ($p = 0,427$), kar pomeni, da predpostavka o homogenosti varianc ni kršena in se Anovo lahko izvede – tabela 11.

ANOVA					
Občutek varnosti v kraju, kjer živite					
	Vsota kvadratov	<i>df</i>	Povprečje kvadratov	<i>F</i>	<i>p</i> -vrednost
Med skupinami	2,431	1	2,431	3,497	,062
V okviru skupine	281,530	405	,695		
Skupaj	283,961	406			

Tabela 11:
Anova spremenljivke »občutek varnosti v kraju, kjer živite«

p -vrednost je 0,062 in je večja od 0,05, zato velja sklep, da razlike med skupinama niso statistično značilne. Na podlagi vzorca se ne da potrditi, da sta spremenljivki občutek varnosti in kraj bivanja (podeželsko-mestno) med seboj povezani. Kraj bivanja torej statistično značilno ne vpliva na občutek varnosti prebivalcev Pomurja.

Z diskriminantno analizo je bilo preverjeno, ali glede na spol prihaja do statistično pomembnih razlik vrednosti spremenljivk zaupanja in zadovoljstva z delom policije. Testirana je bila ničelna hipoteza, da so povprečja enaka pri nasprotni hipotezi, da so si povprečja različna. Ker je p -vrednost pri obeh spremenljivkah (»V kolikšni meri vi osebno zaupate policiji na vašem območju« in »Ali ste osebno zadovoljni z delom Policije«), vključenih v analizo, večja od 0,05 ($p = 0,477$ oz. $p = 0,314$), je tudi Wilksova lambda 0,997, p -vrednost pa 0,601 (tabela 12), kar pomeni, da spremenljivki statistično značilno ne vplivata na diskriminantno funkcijo (Šifer in Bren, 2011).

Tabela 12:
Diskriminantna
analiza
zaupanja po
spolu

Test funkcij	Wilksova lambda			
	Wilksova lambda	Hi-kvadrat	df	p-vrednost
1	,997	1,017	2	,601

To je osnova za sklep, da povprečja med skupinama niso različna. Zato pri stopnji tveganja 0,05 pri prebivalcih Pomurja spol ne vpliva na zaupanje in zadovoljstvo z delom policije.

4 RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK

Tudi slovenska policija se vse bolj zaveda pomembnosti mnenja javnosti o uspešnosti in zadovoljstvu z njenim delom. Mnenje javnosti namreč predstavlja eno izmed oblik ocenjevanja policije in na ta način tudi oblikuje mnenje o delu policije. Čeprav mediji igrajo precejšnjo vlogo pri oblikovanju mnenja o delu policije in njeni javni podobi, pa so za javno podobo zelo pomembne tudi dejanske in neposredne izkušnje prebivalcev oz. občanov s policijo na določenem območju. Pozitivne izkušnje občanov s policijo oz. policisti pripomorejo tudi k lažjemu in uspešnejšemu delu policistov, saj je pri občanih s pozitivno izkušnjo pripravljenost za sodelovanje večja. Pomembno vlogo pri tem ima tudi medsebojno zaupanje.

Policija se uvršča med institucije z visoko stopnjo zaupanja med državljanji Slovenije, kar so pokazale tudi predhodne javnomnenjske raziskave (FUDŠ, 2008; FUDŠ, 2009; FUDŠ, 2010; Toš et al., 2007).

Raziskava o zadovoljstvu in stališčih občanov do dela in uspešnosti pomurske policije, ki je bila opravljena v Pomurju je pokazala, da ljudje v Pomurju policiji zaupajo. Odgovori z vrednostjo štiri ali pet (zaupam ali popolnoma zaupam) so predstavljali merilo zaupanja v policijo. Na podlagi vzorčnih podatkov se delež ljudi v Pomurju, ki zaupajo pomurski policiji, nahaja med 60 in 69 odstotki. Tako je število prebivalcev, ki zaupajo pomurski policiji med 71.622 in 82.551; napoved je podana s tveganjem 0,05.

Nadalje je raziskava pokazala, da so ljudje v Pomurju zadovoljni z delom policije; delež prebivalcev, ki so osebno zadovoljni z delom pomurske policije (odgovori z vrednostjo štiri ali pet – zadovoljen ali zelo zadovoljen) je med 56,6 in 66 odstotki. Hkrati pa prebivalci ocenjujejo, da je pomurska policija bolj uspešna na področju opravljanja splošnih policijskih nalog kot pa na področju odkrivanja in preprečevanja kriminalitete.

Ali spol vpliva na zaupanje in osebno zadovoljstvo z delom policije, je bilo preverjeno s pomočjo diskriminantne analize in vprašanj »V kolikšni meri vi osebno zaupate policiji na vašem območju« in »Ali ste osebno zadovoljni z delom Policije«. Na podlagi vzorčnih podatkov ne moremo trditi, da je zaupanje v policijo in zadovoljstvo z delom policije v Pomurju različno glede na spol.

Občutek varnosti so izpraševanci na območju Pomurja v raziskavi ocenili zelo visoko, povprečje v vzorcu je 4,4 (odgovori na lestvici od 1 – ogroženo do 5 – varno), kar pomeni, da se počutijo zelo varne v kraju, kjer živijo. Kar 76,7

% izpraševancev se počuti povsem varne v krajih, kjer živijo, samo 5,9 % pa se sploh ne počuti varne. Hipoteza, da se prebivalci Pomurja počutijo povsem varne, je bila preverjena s *t*-testom in izbranim pogojem, da je povprečje občutka varnosti v populaciji večje od 4. Ker je povprečje v vzorcu 4,4, *p*-vrednost 0,000, je sprejet sklep, da se prebivalci Pomurja počutijo povsem varne.

Glede posameznih dejavnikov ogrožanja so izpraševanci mnenja, da jih najbolj ogroža možnost prometne nesreče, povprečje v vzorcu je 3,3 (odgovori na lestvici 1 – varno do 5 – ogroženo), verjetnost, da bodo okradeni ter da jim bodo vlomili v stanovanje, hišo oz. vozilo (3,0). Najmanj pa, da bodo deležni fizičnega nasilja (2,5) in vandalizma (2,6). Za ugotavljanje ocene ogroženosti v prometni nesreči, odgovori z vrednostjo 4 in 5 (ogroženo ali zelo ogroženo) predstavljajo merilo stopnje ogroženosti. Na podlagi vzorčnih podatkov je interval zaupanja za delež ljudi v Pomurju, ki se počutijo ogrožene v morebitni udeležbi v prometni nesreči, nahaja med 39,6 in 49 odstotki oz. se število ljudi v Pomurju, ki se počutijo ogrožene v morebitni udeležbi v prometni nesreči, nahaja na intervalu od 47.130 do 58.433. Ocena je postavljena ob tveganju 0,05.

Podatki kažejo tudi, da je pri obeh skupinah (mestno, podeželsko) izrazita ogroženost, da bodo udeleženi v prometni nesreči. Na podlagi zbranih podatkov pa ne moremo zavrniti ničelne domneve o enakosti dožemanja ogroženosti podeželskega in mestnega prebivalstva, torej ne moremo trditi, da sta spremenljivki občutek varnosti in kraj bivanja med seboj povezani. Kraj bivanja ne vpliva na občutek varnosti izpraševancev. Te ugotovitve se ne skladajo z rezultati vseslovenske raziskave o strahu pred kriminaliteto, ki kažejo, da je strah pred kriminaliteto bolj tipičen za mestna okolja, kjer je tudi več nereda in prijavljene kriminalitete (Meško, Šifrer in Vošnjak, 2012). Verjetna razlaga je, da v Pomurju ni velikih mest, saj je Murska Sobota z 12.437 prebivalci (SURs, 2013) edino mesto Pomurja z več kot 10.000 prebivalci.

Glede sodelovanja pomurske policije z lokalnim okoljem se izpraševanci ne strinjajo s trditvijo »Policisti so dovolj prisotni na terenu v vašem kraju«. Zelo pomembno je povezovalno delovanje policistov oz. vodje policijskega okoliša v sodelovanju z lokalno skupnostjo, saj lahko samo na ta način vodja policijskega okoliša pridobi varnostno pomembne podatke in informacije, ki se nanašajo na samo lokalno skupnost. Pri tem je treba opozoriti tudi na napačno razumevanje vloge vodje policijskega okoliša v preteklosti in razporejanje vodje policijskih okolišev na opravljanje vseh drugih policijskih nalog. Prav tako je mogoče, da so območja policijskega okoliša prevelika (PU MS, 2011a). Saj lahko vodja policijskega okoliša le s podrobnim poznavanjem varnostne problematike odkriva vzroke za nastanek kaznivih dejanj, prekrškov ter drugih negativnih pojavov v svojem okolišu in jih preprečuje ter odstranjuje. Pomembna oblika partnerskega sodelovanja je obveščanje o varnostni problematiki v lokalni skupnosti, obveščanje o samem delu policije ter možnostih za preprečevanje kaznivih dejanj in drugih negativnih dejanj in pojavov, saj se na ta način bistveno vpliva na občutek varnosti. Ne nazadnje partnerstvo lahko vzpostavljamo tudi z opravljanjem javnomnenjskih raziskav.

Nekaj napotkov, ki naj bi pripomogli k še uspešnejšemu in učinkovitejšemu sodelovanju policije in lokalnega okolja v Pomurju:

- posvetiti večjo pozornost področju odkrivanja in preprečevanja gospodarske kriminalitete ter odkrivanju korupcije;
- nadaljevati delo na področjih, kjer je ocena ugodna (zaupanje policiji v Pomurju, osebno zadovoljstvo z delom, občutek varnosti);
- glede na slabše rezultate, ki se kažejo na področju sodelovanja pomurskih policistov z lokalnim okoljem, bi bilo potrebno policiste motivirati in usposobiti za proaktivno reševanje problemov v skupnosti ter na ta način okrepiti sodelovanje z lokalno skupnostjo;
- informiranje javnosti glede stanja prometni varnosti, predvsem obravnave prometnih nesreč in primerjave števila teh nesreč glede na pretekla leta;
- razmisliti o delitvi večjih policijskih okolišev na območju Policijske uprave na več manjših, da bi se okrepile vezi med policijo in posamezno lokalno skupnostjo in
- razvijati ter uveljaviti koncept prijazne policije.

Na koncu naj poudarimo, da je pri opravljanju javnomnenjskih raziskav, pri analizah podatkov in interpretacijah potrebno upoštevati vse, na kar smo v naši raziskavi opozorili. Torej izvajati raziskave, kjer bo vzorec dejansko dovolj velik in reprezentativen, za raziskavo uporabiti zanesljive, razumljive, kratke in nezahtevne vprašalnike. Kakor se je izkazalo v naši raziskavi, je tudi z relativno malo vprašanj mogoče opraviti vsebinsko bogato raziskavo. Upoštevati je treba tudi čas potreben za izvedbo raziskave in pa zagotoviti neodvisnost izvajalca.

LITERATURA

- Brvar, B. (2007). *Statistika*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Definitions of human security: United Nations definitions*. (n. d.). Pridobljeno na <http://www.gdrc.org/sustdev/husec/Definitions.pdf>
- Dobro je vedeti o Pomurju*. (n. d.). Murska Sobota: Pomurska gospodarska zbornica. Pridobljeno na http://www.pgz.si/si/o_nas/o_pomurju
- Fakulteta za uporabne družbene študije. (2008). *Javnomnenjska raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev Republike Slovenije o delu policije za leto 2007*. Pridobljeno na http://www.mnz.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/browse/205/article/5/5691/24d68fbf79325dd2f9bdfa59f14dd32e/
- Fakulteta za uporabne družbene študije. (2009). *Javnomnenjska raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev Republike Slovenije o delu policije za leto 2008*. Pridobljeno na http://www.mnz.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/browse/141/article/12208/6240/f4f33881dc54aab20553c7fa73b0e2ee/
- Fakulteta za uporabne družbene študije. (2010). *Javnomnenjska raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev Republike Slovenije o delu policije – 2009: poročilo*. Pridobljeno na <http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/SOJ/word/JMraziskava.pdf>
- Goldsmith, A. (2005). *Police reform and the problem of trust*. Avstralija: Flinders University. Pridobljeno na <http://tcr.sagepub.com/content/9/4/443>

- Kurdija, S., Malnar, B., Uhan, S., Hafner Fink, M. in Štebe, J. (2012). *Slovensko javno mnenje 2010: Evropska družboslovna raziskava* [datoteka podatkov]. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij [izdelava]; Univerza v Ljubljani, Arhiv družboslovnih podatkov [distribucija]. Pridobljeno na <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm10/>
- Luhmann, N. (1982). *Trust and power*. New Jersey: John Wiley and Sons.
- Mayer, R., Davis, J. in Schoorman, D. (1995). An integrative model of organizational trust. *Academy of Management Review*, 20(3), 709–734.
- Meško, G. in Lobnikar, B. (2005). Policijsko delo v skupnosti: razumevanje uvoženih idej, njihova, njihova kontekstualizacija in implementacija. V G. Meško, M. Pagon in B. Dobovšek. (ur.), *Izzivi sodobnega varstvoslovja* (str. 89–124). Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
- Meško, G., Fallshore, M. in Jevšek, A. (2007). Policija in strah pred kriminaliteto. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 58(4), 340–351.
- Meško, G., Šifrer, J. in Vošnjak, L. (2012). Strah pred kriminaliteto v mestnih in vaških okoljih v Sloveniji. *Varstvoslovje*, 14(3), 259–276.
- Mikulan, M. (2010). *Program izpopolnjevanja in usposabljanja za v skupnost usmerjeno policijsko delo*. Ljubljana: MNZ, Policija, Generalna policijska uprava.
- Policija. (2000). *Pravila policije*. Ljubljana: MNZ.
- Policija. (2007). *Srednjeročni razvoj policije 2008–2012*. Ljubljana: MNZ.
- Policija. (2011). *Zgodovinski razvoj v skupnost usmerjenega dela*. Ljubljana: MNZ. Pridobljeno na <http://www.policija.si/index.php/delovna-podroja/1088>
- Policijska uprava Murska Sobota. (2010). *Letni plan dela Policijske uprave Murska Sobota 2011*. Murska Sobota: Policijska uprava.
- Policijska uprava Murska Sobota. (2011a). *Informacijski sistem MFERAC, kadrovska evidenca*. Murska Sobota: Policijska uprava.
- Policijska uprava Murska Sobota. (2011b). *Raziskava o delu policije na področju posameznih policijskih enot na območju policijske uprave Murska Sobota*. Murska Sobota: Policijska uprava.
- Statistični urad Republike Slovenije. (2011a). *Po številu prebivalcev največja naselja v statističnih regijah*. Pridobljeno na http://www.stat.si/krajevnaimena/pregledi_naselja_regije_najvecja_prebivalci.asp
- Statistični urad Republike Slovenije. (2011b). *Število prebivalcev statistične regije*. Pridobljeno na http://pxweb.stat.si/pxweb/Dabase/Dem_soc/05_prebivalstvo/10_stevilo_preb/10_05C20_prebivalstvo_stat_regije/10_05C20_prebivalstvo_stat_regije.asp
- Statistični urad Republike Slovenije. (2013). *Največja naselja po številu prebivalcev – Murska Sobota*. Pridobljeno na http://www.stat.si/krajevnaimena/pregledi_naselja_najvecja_prebivalci.asp?tlst=off&txtIme=MURSKA%20SOBOTA&selNacin=celo&selTip=naselja&ID=2868
- Šifrer, J. in Bren, M. (2011). *SPSS – multivariatne metode v varstvoslovju*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Toš, N., Kurdija, S., Uhan, S., Vovk, T., Kovačič, M. in Bešter Falle, R. (2007). *Stališča slovenske javnosti o policiji* [datoteka podatkov]. Ljubljana: Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij [izdelava]; Arhiv družboslovnih

podatkov [distribucija]. Pridobljeno na: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/polic06/>

O avtorjih:

Dr. Matevž Bren, izredni profesor na Fakulteti za varnostne vede Univerzi v Mariboru, kjer predava statistiko in metode raziskovanja, ter raziskovalec na Inštitutu za matematiko, fiziko in mehaniko Slovenije. Raziskuje na področju analize podatkov, matematične kemije, systemske dinamike, učinkovitosti v izobraževanju ter strahu pred kriminaliteto. E-mail: matevz.bren@fvv.uni-mb.si

Dejan Bagari, magister varstvoslovja, policijski inšpektor, Policijska uprava Murska Sobota. E-mail: dejan.bagari@policija.si